

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 25 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, nplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Česa nam treba?

V eni zadnjih številčk Vašega cenjenega lista je bil tiskan uvodni članek, ki se je dotaknil naše najhujše rane. Ne moremo in tudi ne smemo tajiti, da prihajajo za avstrijske Slovence in posebej še za nas Slovence časi, ko bomo čutili brezversko-nemškutarski pritisk v najhujši meri. Mi tukaj na meji čutimo že zdaj, da brije z Dunaja čisto druga sapa. Vsi vidimo predobro, da pritiska naš nasprotnik z vsakim dnem silneje, in vendar smo skoro popolnoma nepripravljeni za te napade. Nam mehkim, prepohlevnim in preponižnim Slovencem manjka najiminenitnejša lastnost in to je organizacija. Kaj pa pomeni ta beseda? — Skupno, složno delovanje, z vednim pogledom na tisto, kar hočemo doseči; vedno napredovanje, korak za korakom, posluževanje vseh mogočih postavnih pripomočkov, združeno z jekleno, neomahljivo voljo: vse to skupaj je organizacija. Naš nasprotniki vladajo še nam zmeraj po trgih in mestih, čeravno jih je samo peščica ter tu in tam vidimo, da ni napredka. Tako so nam zadnje volitve v Ormoški občinski odbor pokazale, da še nismo tam, kjer bi morali že biti. Okolice trgov in mest so še dosti, dosti premalo prebujene in zavedne. Največ je pač krivo temu to, da se ne deluje korakoma, marveč da se deluje samo nekoliko tednov pred volitvami.

Po moji sodbi deluje najbolje čitanje politiskih časopisov na probujenje. In ravno v tej zadevi storijo največkrat narodnjaki premalo. Napraviti bi si morali imenik vseh premožniših posestnikov celega okraja; potem pa bi morali jih nagovarjati in jih navduševati, da si naroči vsak potrebnih časopisov. Ker prosti mož navadno ne vé, kako in kje se naroči, morali bi pomagati v tej zadevi narodnjaki. Druga stopinja je, da se vzbudi veselje do čitanja ali branja. To se najlažje doseže, ako najde naročnik večkrat kak zanimiv dopis iz svojega okraja. Časopisje deluje po časi, a globoko in

gotovo. — Po vsem spodnjem Štajerskem bi ne smelo biti župnije, kjer bi ne bilo vsaj enega bralnega društva. Jaz govorim iz mnogoletne skušnje. Bralno društvo, ako vlada pri njem najnatančniji red, deluje čudovito na probudo naroda. Po nedeljah je čas čitanja. Po sv. maši ali po večernicah gredo v šolsko sobo, kjer so časopisi razdeljeni. Kako veselo je pač gledati, s kakim zanimanjem vsak čita in čita. Potem se zopet skupno pogovarjajo, opozarjajo se na to in ono reč, učijo se in se navdušujejo. Čisto druge resnobiše misli rodijo se takim bralcem. Namesto, da bi šel v krčmo pijančevati in zapravljati, sedi zamišljen pri časopisu, ki mu postaja od dne do dne ljubši prijatelj. Jaz vem za eno župnijo, kjer je bilo toliko pijančevanja, surovega obnašanja in tepenja, da je res bilo groza. Pred petimi leti se je ustanovilo tam bralno društvo. Kaka izprememba zdaj! Prej najhujši pretepalci sedijo zdaj doma po nedeljah ter čitajo časopise in knjige, katere si izposojujejo od društva. Zopet poznam jedno občino, v kateri je gospodoval in vladal zagrizen nemčur. Njemu se je vse pokoravalo, ker je znal nemški. Pred dvema letoma pa so tam osnovali bralno društvo. Zdaj v tisti občini o nemskutarji ni sluha ne duha.

Četrta stopinja bi bila ustanovljenje gasilnih društev. Že naše gospodarstvene razmere zahtevajo, da snujemo ta prekoristna društva. V njih pa še tiči nekaj družega. V gasilnih društvih mora biti brezpogojno ubogljivost in pokornost; v njih se goji v največji meri složno in edino delovanje.

Zadnja stopinja bi bila družba sv. Cirila in Metoda. Res, žalostno je, da ne spoznavamo še vsi, kakoga pomena je to društvo. To vemo posebno mi na meji. To društvo je zdaj poleg družbe sv. Mohorja gotovo najiminenitnejše. Njegova naloga je, da reši naše slovenske otročiče ponemčujočega žrela, da jih obvaruje in ohrani materi Sloveniji.

Narodnjaki mest in trgov, vzdramite se in idite

na delo najprej v okolico. Delujte korak za korakom, a dan za dnem brez ponehanja. Ne s prasko in krikom, ne s preveč bleskečimi in glasnimi veselici, marveč z mirnim, premišljenim, z ljubeznijo do naroda navdahnjenim delovanjem boste nekaj dosegli. Najtrša volja, jeklena pogumnost in vztrajnost in globoka resnoba velja; naj vas ne ustraši nehvaležnost sobratov, marveč krepí naj vas zavest, da ste zato iz naroda, da zopet narodu posvetite in žrtvujete svoje življenje! Metod.

Cerkvene zadeve.

Smrt in pogreb č. g. Franca Vrlič, župnika na Stranica.

(Dalje.)

Po pridigi služili so preč. g. nadžupnik slovesno mrtvaško sv. mašo, pri kateri sta asistirala Konjska gg. kaplana. Pri altariju B. D. M. pa je bral tiho sv. mašo domači rojak g. Alojzij Arzenšek. Pri krsti v cerkvi smo zapeli pretresljivi »Libera«, težko krsto je vzdignilo šest čvrstih možev na svoje rame in med pevanjem psalma »Miserere« smo dospeli na pokopališče. Preč. g. nadžupnik so jamo blagoslovili, truplo rajnega gospoda župnika se je k večnemu počitku položilo, duhovniki pa so še enkrat rajnemu v slovo prisrčno zapeli: »Requiem aeternam dona ei Domine!«

Tako smo žalostno slovesnost na Stranica obhajali. H koncu naj še omenim nekaj iz življenja rajnega gospoda. Rodili so se dne 3. oktobra 1826 v St. Roprtu v Slov. goricah. Gimnazijo so obiskovali v Mariboru in Gradcu, ter so se prav marljivo učili. V mašnika posvečeni so bili dne 20. oktobra 1849. leta. Kot kaplan so služili na štirih farah Sekovske škofije. L. 1859. so pristopili k Lavantinski škofiji, ter so bili kaplan pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, v Hočah, Jarenini in Lembahu; provizor pa pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, v Polenšaku, Svičini in na Stranica. L. 1866. so šli za župnika k Sv. Križu pri Mariboru. Bili so pa rahlega zdravja. Težavne Križevske župnije niso mogli dolgo oskrbovati. Že leta 1868. ostavili so faro, ter šli v začasni pokoj. Ko so malo okrevali, prišli so spomladi l. 1869. za provizorja na Stranice. Tukaj so za faro prosili, njo dobili in jo od dne 5. septembra l. 1869. kot župnik pridno in vestno oskrbovali.

Ko so se kot provizor na Stranice selili in skoz Konjice peljali, videl jih je neki uradnik c. kr. sodnije. Gospod so tedaj bajé jako slabo izgledali. Uradnik se je čudil bolehnemu gospodu in jim je prerokoval, rekoč: »Gospod na Stranica ne bo živel teden dnij, zrak je preoster«. Sodbo o njih iz ust tega »krivega preroka« so rajni gospod večkrat pripovedovali, a zraven so še pristavili: »On (uradnik) je umrl čez leta dni, a jaz še pa zdaj živim«. Zrak Straniški je g. Vrliču prav dobro storil. Na njihovem obrazu se je poznalo, da so bili zdravi. Posebno krepkega zdravja se ve, da niso bili — glas njihov je bil zmirom bolj slab in tih — pa nevarno bolani niso gori nikoli bili. Zavoljo zdravega in svežega zraka so Stranice vedno hvalili. Ko je pred nekimi leti njihov stričnik Janez na prsih nevarno zbolel, so ga k sebi vzeli in je pri njih okrevljal in ozdravel brez posebne zdravniške pomoči.

Zdaj pa k njihovi osebi in njihovem plodonosnemu delovanju! Rajni naš gospod so bili čist in plemenit značaj, skrbni in vedno delaven gospodar in kot duhovnik prav ponižni, pobožni in vneti za sveto stvar. Bili so rajni čist in plemenit značaj. V njihovi družbi

je bilo tako prijetno. Nikoli se ni slišalo iz njihovih ust grdo obrekovanje ali opravljanje. In če jim je kdo v časih kaj takega pripovedoval, so bili na to tiho in so govor hitro na kaj drugega obrnili, dobro vedóč, kar kraljevi pevec govori v 11. ps. 4. vrsti: »Gospod naj pokonča vse goljufne ustnice!« — V družbo posvetnih niso nikoli zahajali. Najraje so bili doma. Gotovo so imeli besede zveličanega Tomaža Kempčana pred očmi, kateri je rekel, da kolikokrat je šel med ljudi, je zmirom slabši domov prihajal. — Govorili so prav malo, so bolj poslušali. Znan jim je bil pregovor: »Poslušati je zlato, govoriti pa srebro«.

Posebno znamenito v njihovem življenju je bilo to, da so bili tako zadovoljni z vsem, kar jim je božja milost naklonila. Nisi jih slišal nikoli godrnjati ali se pritoževati. Če je še kaj tako hudega zadela njihovo osebo n. pr. sitnosti z domačimi, s farmani, nenadna vest o smrti prijatelja itd., dozdevalo se mi je, da so imeli potrpežljivost in vdanost v voljo božjo, Jobu podobno. Takih neprijetnostij so se v trenutku otresli in so bili zopet dobre volje. In zdaj, ko so po mrtvoudu zadeti bili, misliš, da so se kislo držali? Kaj se! Veseli so bili ravno tako, kakor da bi se njim nič ne bilo zgodilo. Da, rajni gospod so bili vrl značaj, so bili mož po božji volji, mož, ki ne pozna zvižace. Na njih smo imeli prelep izgled vdanosti v voljo božjo, izgled potrpežljivosti, pohlevnosti. Zato so bili toliko ljubi duhovnikom, kakor tudi posvetnim prav po besedah sv. pisma: »Blagor pohlevnim, ker bodo zemljo posedli« (Mat. 5, 4) t. j. povsod mir vživali (sv. Kriz.) Kjer pa je mir, tam je tudi ljubezen.

Rajni gospod so bili pa tudi skrbni in vedno delavni gospodar. Zvečer so šli kmalu k počitku, zjutraj ob 3. ali 4. uri pa si že videl luč pri njih. Zgodaj vstajati je prvi in poglobitni pogoj dobrega gospodarja. Delo so deločevali sami. Šli so tudi sami na polje, so nadzorovali delavce in so jim tu pa tam tudi pokazali, kako se boljše eno ali drugo delo opravi. Gospodarske časnike so radi prebirali, da so se o potrebnem podučili. Če je bilo kaj novega priporočeno, so naročali in poskušali. Veliko veselje so imeli nad kmetijstvom. Zato so tudi prav pri cerkvi iz lastnega kupili lepo posestvo s hišo in gospodarskimi poslopji. Ker so pa bile stavbe že precej slabe, so hišo, kakor tudi hleve skoraj iz novega postavili. Na to svoje posestvo so radi zahajali. Kadar jih je pa kdo obiskal, so ga vedli s seboj, naj se ž njimi veseli nad lepim poslopjem. Zivonorejo so izvrstno razumeli, ter so bili srečni pri nji. Bili so tudi umni sadjerec, vrtnar in bučelar. Skrbeli so tudi za to, naj bi cerkev imela kaj več dohodkov. V to svrhu so kupili na ime cerkve vinograd s hišico, nekaj njiv in lep gozd. Preje cerkev ni nič imela, zdaj se vsaj nekaj dobi, da ima za največje potrebe. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Nekaj o češpljah.

(Konec.)

Sliva zahteva več redilnih snovij, kakor sadno drevje. Če te pomanjkuejo, treba je z gnojem pomoči. Kaj koristno je zalivanje s stanjšano gnojnico med poletjem. Tej je dobro pepela primešati. Ako zalivamo, je najbolje pod kapom skrajnih vej po 1 m. narazen po 30 cm. globoke luknje z lopato izkopati in v te gnojnico vlivati. Kaj dobro je jeseni zemljo okoli debla okopati ter z gnojem pokriti, ali tega pod kapom krone v brazde spraviti.